

Redacția și Administrația:

Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON

interurban, local și comitatens

Nr. 20.

Adresa telegrafică:

„DRAPELUL“ Lugoj.

→ Manuscrite nu se învapoiază ←

Scrisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

DRAPELUL

APARE:

MĂRȚI, JOI și SĂMBĂTĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 cor.
pe 3 luni 2 cor. pe 6 luni 6 cor. pe
anul întreg 12 cor.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE

se acordează conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

Lugoj, 17 Februarie (2 Martie) 1905.

Vice-comitele comitatului Caraș-Severin a lansat un apel călduros către publicul comitatens pentru fondarea unei societăți în scopul întemeierii și susținerii unui *Muzeu istoric-etnografic al comitatului Caraș-Severin*.

Fără îndoială corespunde apelul dlui vice-comite unei trebuințe adânc simțite, care deja de mult reclamă satisfacere. Mai rar un teritoriu atât de bogat în monumente istorice și etnografice, ca tocmai comitatul nostru. Și mai rar un teritoriu atât de neglijat tocmai în privința îngrijirii și colectării sistematice a monumentelor, cari grăesc generațiunii de astăzi despre gloria timpurilor de mult apuse.

Pe teritoriul acestui comitat a fost o cultură înaintată încă cu mult înainte de dominațiunea romană, pe teritoriul acestui comitat s'au întâlnit aquilele romane cu bălaurii dacici și aici au avut loc primele lupte sângeroase, prin cari s'au cucerit aceste văi și plaiuri pentru cultura romană.

O parte însemnată din colonii romani a fost așezată tocmai pe teritoriul acestui comitat și aproape nu este palmă de loc aici, care să nu cuprindă în sinul său monumente prețioase de pe acele vremuri de aur ale Daciei traiane.

Tot peste plaiurile și văile acestui comitat au trecut toate vijeliile migrațiunii popoarelor, care astăzi stăpânesc dominațiunea romană. Aici a culminat lupta între Apus și Răsărit și aici s'a încheiat poli-

ticește mai întâi poporul român în formațiunea, ale cărei rămășițe le cunoaștem în districtele românești și în așa zisul «jus valachicum».

Și astăzi este acest comitat unul din cele mai românești, căci din 443 mii locuitori sunt — conform recensământului oficial — 328 mii Români, va să zică cu mult mai mulți Români decât în toată Bucovina.

Evident deci, că istoria acestui petec de pământ este așa zicând conerescută cu viața poporului nostru și poate tocmai acest fapt ne dă explicarea de ce s'a neglijat până acum în așa măsură îngrijirea și păstrarea monumentelor istorice și etnografice de pe teritoriul acestui comitat.

Ce s'a desgropat și găsit aici în mod întâmplător, s'a împrăștiat în toate părțile țării și străinătății, ori s'a pierdut în mâni cu desăvârșire necompetente și lipsite de sentimentul evlaviei față de măreția trecutului.

Nu se poate deci o inițiativă mai salutară din punct de vedere istoric și etnografic, decât inițiativa luată de vicecomitele comitatului nostru și nici unul din popoarele, cari locuiesc pe teritoriul acestui comitat, nu poate îmbrățișa cu atâta căldură și însuflețire inițiativa, ca tocmai poporul român, căci doar e vorba a aduna, desgropă și grijă monumente, cari ne vorbesc despre trecutul părinților și străbunilor noștri, despre zilele lor de glorie și veacurile lor de suferință.

Și totuși este explicabil, dacă

Din adânc oftând începe, când sonor, când lin vibrează.

Când puternic se avântă, când de dor muncit oftează,

Deșteptând din somn viața, și în inimi cum pătrunde,

Din adâncul lor durerea ca un mut ecou răspunde

Și desface de pe buze rugăciune nerostită.

Mângăios străbate'n spațiu de sub bolta învechită

Și se 'naltă prin tămăie către-al cerului albastru:

«Binecuvântat este Domnul Dumnezeuul nostru»...

— Dare de seamă —

De Poganello.

IV.

Înainte de a continua seria de articoli începută sub acest titlu, țin să revin la părerea d-lui Sigerus, despre care a fost vorba în ultimul articol. O fac aceasta pentru a restabili adevărul, în urma unui comunicat apărut

frunțașii noștri stau în rezervă față de inițiativa luată de vicecomitele, rezervă impusă prin nenorocitele stări politice și sociale în cari ne aflăm.

Ne temem — o spunem franc, ca să o știe toți, pe cari li privește — că actualul sistem politic și social va imprimă caracterul seu insolent și acestei inițiative, prin ceace în mod firesc se va denatură și scopul și lucrarea societății contemplate pentru Muzeul istoric și etnografic.

Ne temem, căci suntem pățiți. Ne temem, căci vedem și simțim ce se petrece în jurul nostru. Vedem doar, că tocmai cercurile oficiale, dela cari pornește acum inițiativa, ne deneagă consecvent dreptul atât la existența națională, cât și la trecutul național. Dacă cu o trăsătură de condeiu ne-ar putea șterge din șirul celor ce există și vreau să existe, n'ar ezită un moment să o facă. Pentru nenorocitele doctrine politice dominante este existența noastră aici direct supărăcioasă și incomodă.

Se zice — și e logic să se zică — că în fruntea unei mișcări pentru cultivarea *sentimentelor de evlavie față de trecut*, trebuie să stea ca mai competenți membrii corpului profesoral dela liceul de stat din Lugoj, ca bărbați de carte și chiar de specialitate.

Ei bine, dar zi de zi resimțim ce spirit ostil transpiră dintre zidurile liceului de stat din Lugoj față de tot ce este românesc, prezent, trecut și viitor!

Un lucru de nimic, dar de tot caracteristic: La ultimul concert

în nr-ul 15 al «Tel. rom.» din Sibiu, unde scrie dl Ermil Borcia sub sugestivul titlu: «Românii și Chinezii» următoarele:

«În foiața «Drapelului» nr. 13 pseudonimul Poganello vorbind despre opul d-lui profesor Comșa «Din ornamentica română», face și unele reflexii la articolii apăruți asupra aceluiași op în «Siebenbürgisch Deutsches-Tageblatt» și în «Bukarester Tagblatt», reproduși și în «Telegraful român». Poganello stă la îndoială când dl Emil Sigerus afirmă, că în ornamentica română se găsesc motive de asemănare cu ornamenticele coptice-egiptiene și cu cele chinezești. Deși nu am ezitat să țin de exacte afirmațiile d-lui Sigerus, despre care știu că de vre-o 30 de ani se ocupă cu studiarea ornamentice ardelenești, totuși am ținut să-i fac o interpelație în chestia amintită. Mai ales știind, că dl Sigerus a scris acum 20 de ani deja în revista «Wiener Kunstchronik» (1885) un articol asupra cătrînțelor românești. Pe urmă, din cauză că dl Sigerus, când a întemeiat muzeul carpatin (Siebenbürgisches Karpathenmuseum) — de altcum întâiul muzeu etnografic din Transilvania — la anul 1892 — a compus anume pentru acest muzeu niște albumuri cu modele din ornamentica română.

Adresându-mă d-lui Sigerus, d-sa mi-a dovedit afirmarea ce a făcut, arătându-mi în opul profesorului R. Ri-

dat de Reuniunea noastră de cântări — Reuniune cu bun nume și afară de frontierele acestui oraș și comitat — au fost invitați, ca de obicei, și membrii corpului profesoral. Act de condescendență socială. Și ce am văzut?! Mai mulți membri ai corpului profesoral au refuzat primirea invitației, bagseamă pentru-că eră... românească. Actul acesta se caracterizează pe sine, încât n'are trebuință de comentariu.

Ear până astăzi — deși s'au implinit aproape două luni de atunci — n'avem cunoștință, că din loc competent să li-se fi atras atenția acestor refuzători de invitații asupra datorințelor lor adevărate sociale, naționale și... educative în mijlocul nostru.

Unde domnește un asemenea spirit în cercurile oficiale față de populația autohtonă și istorică, este greu de așteptat ca această populațiune să prindă încredere față de inițiativele — fie cât de salutare în forma în care se prezentă — pornite din acele cercuri oficiale. Cum să așteptăm respectarea trecutului nostru dela aceia, cari nu ne respectă prezentul nostru aici?!

Dacă are deci dl vice-comite gând serios cu fondarea muzeului istoric și etnografic al Caraș-Severinului, apoi îl rugăm ca mai înainte să curețe atmosfera apăsătoare a oficialității de mi-azmele otrăvitoare.

Numele lui se va pomeni din genunche în genunche cu evlavie și recunoștință, căci lucru bun a făcut. La caz contrar însă nu se mire, dacă stăm îngrijorați la o

mich «Stil und Stilvergleichung», tabela IV, figura 71, ornamente chinezești, cari de fapt congruează perfect cu broderiile ce se pot observa la țiile femeilor române. Pe urmă mi-a deschis cartea lui Frauenberger «Spitzenkunde», în care la pag. 18 și 19 sunt desemnate niște ornamente textile coptice-egiptiene, cari încă am găsit că aduc mult cu ornamentele ce se pot vedea atât de des la pânzăturile și cătrînțele noastre.

Cu toate astea dl Sigerus m'a asigurat, că niciodată n'a voit să afirme, că «Românii ar sta în vre-o legătură de înrudire cu Chinezii». — «Dacă autorul din «Drapelul» totuși îmi reproșează o afirmațiune atât de comică — mi-a zis d-sa — «atunci aceasta a putut să i-se întâmple numai «în grabă mare!». În fine dl Sigerus mi-a spus, că în articolul d-sale din «Bukarester Tagblatt» (Rumänische Ornamentik) din contră a arătat cât de anevoioase sunt scrutările ce se fac asupra ornamenticei române. Aceasta mai ales din cauză, că ornamentele geometrice se găsesc la foarte multe popoare, dintre cari spre dovadă a și relevat vre-o câteva în articolul d-sale.

Dar dl Sigerus nu a afirmat, nici nu a atins măcar vreodată presupțiunea, ca și cum între Români și Chinezii ar exista o afinitate mai extinsă decât privește punctele de analogie între ornamenticele acestor popoare.

Atât ne spune dl Borcia în «Tel.

FOIȚA „DRAPELULUI“

IN ZORI DE PRIMĂVARĂ

De

Milo Rodenco.

== Foiță originală a «Drapelului». ==

Nu-i nici ziua, nu-i nici noapte. În oscur molatec doarme Satu'ntreg și'n stoluri zboară-a visurilor seci fantoame.

Din pământ se'naltă aburi și miros de earbă verde,

Turnul nalt în vâl molatec, vâl de negură, se perde.

Totul tace. Câte-odată se aude-o lătrătură,

O deschidere de ușă, ce se perde'n bățatură.

Printre căși se furieșează solul dulce-al primăverei:

Proaspătul miros de muguri și de pomi. Liniștea serei

Reînvie către'n ziua mai adâncă și mai sfântă,

Bongănit de clopot sună și în sbor spre cer s'avântă.

Trăgănat și lin se'ngână strecurându-se prin aer,

Mistic se resfrânge'n suflet bongănitul plin de vaer.

parte și ne lasă rece întreaga inițiativă, deși nime nu resimte în așa măsură trebuința unui muzeu istoric și etnografic ca tocmai noi Români.

Statistica voturilor pronunțate la ultimele alegeri. În Nr-ul de ieri al ziarului «Egyetértés» vedem o statistică interesantă a voturilor pronunțate la ultimele alegeri. Reproducem următoarele date: Din 1.056.664 alegători au votat la alegerile ultime 802.168. Din aceștia au votat 301.935 cu kossuthiștii, 292.995 cu liberalii, 68.085 cu disidenții, 61.816 cu poporalii, **34.810 cu naționaliștii**, 14.072 cu banffyștii, 20.410 cu candidați fără partid, 4794 cu democrații și 3251 cu socialiștii.

Proces pentru agitație. Tribunalul din Liptó-Rozsahely a pedepsit pe protopopul slovac Paul Csobrda pentru agitație contra naționalității maghiare la șeșe luni temniță de stat, 200 cor. amendă și solvirea speselor de proces în suma enormă de 1500 coroane. Contra sentinței a apelat atât procurorul, cât și acuzatul.

Demisiunea guvernului dela Fiume. Ziarul oficial publică demisiunea guvernului de Fiume br. Ervin Roszner, fost comite suprem al com. Maramureș.

Criza armatei.

— „Casa Seniorilor“ din Viena —

Venind Luni la desbatere în «Casa Seniorilor» din Viena proiectul contingentului de recruți, a ținut prințul Auersperg un discurs despre chestiunea dualismului și în special despre influința crizei din Ungaria asupra armatei.

Oratorul arată, că până la 1903 comanda supremă, conducerea și organizațiunea armatei erau rezervate exclusiv Împăratului. Acest principiu e acum răsturnat prin aceea, că Monarhul a fost împedat în exercitarea drepturilor sale constituționale asupra Ungariei, până ce nu s'au făcut Ungariei unele concesiuni naționale pe terenul comandai supreme asupra armatei.

Termurirea voinței libere a Coroanei pe terenul comandai supreme a devenit și mai periculoasă prin aceea, că la 1903 s'au făcut acele concesiuni naționale unei minorități parlamentare, care însă de atunci încoace s'a ridicat la majoritate parlamentară și astfel manifestarea voinței ei a

rom. Cetitoriul atent va observa negreșit, că între părerea emisă în «Drapelul» și părerea dlui Sigerus nu este nici o deosebire în cele esențiale, căci noi nu am tras la îndoială, că între ornamentica română și cea chineză ar exista unele puncte de asemănare, bine înțeles sporadice, ci am protestat numai contra unor eventuale concluzii privitoare la originea poporului nostru, ce s'ar putea trage pe baza celor publicate în Nr-ul 9 al «Tel. rom.» din această coincidență de motive.

Am zis doar din vorbă în vorbă: «Se vor fi găsim motive analoge poate și la Chinezi — nu pot controla în grabă — dar a ne aduce în legătură de înrudire sau măcar și numai de convețuire istorică cu vre-o seminție chineză, este o teză atât de riscată, încât n'are haz nici ea glumă».

Se va miră on. cetitor cum de combat eu la dl Sigerus o părere, pe care n'a emis-o d-sa nici când — precum ne spune dl Borcia.

Apoi iată cum!

Eu pe dl Sigerus numai după nume îl știu. Până astăzi nu numai că nu am cetit nici o lucrare a d-sale, dar nici n'am văzut vr'una din acele. Tot ce știu despre părerea dlui Sigerus știu din «Tel. rom.», de aceea am și indicat în articolul trecut ca izvor «Tel. rom.» și nu scrierile dlui Sigerus.

Și dl «E. B.» reproduce în Nr-ul 9 al «Tel. rom.» următoarele păreri ale dlui Sigerus:

devenit manifestarea voinței întregului popor maghiar.

Urmarea acestor transformări este, că de aci înainte o parte a armatei va fi condusă numai de considerațiuni militare, pe când cealaltă parte va fi accesibilă pentru considerațiuni politice și naționale. O astfel de situație nu poate fi durabilă. Încetul cu încetul se va desvoltă din armata monarhică o armată parlamentară și în fine va urmă separațiunea armatei. Pentru toți bărbații de stat ai Austriei e clar, că un alt spirit în armata comună nu se poate introduce, fără a sfărâma armata. Dar — durere — desfacerea pactului dela 1867 s'a început chiar acolo unde totdeauna pactul fu considerat de mai necesar: în armata comună. Vedem cu durere, că prin fapte contrazicătoare oamenii au trecut deja peste marginile legii din 1867.

Nimeni în Austria nu-i dă astăzi prin gând să împedecă desvoltarea Ungariei, dar amestecul unilateră în afacerile comune nu trebuie suferit. Austria are să grijească, ca împlinirea dorințelor maghiare să nu taie în textul și spiritul tranșacției dela 1867.

E convingerea tuturor în Austria, că Monarhia nu poate fi prin nimic scutită mai bine, decât prin armata unitară. Dar e necesar să contemplăm, că oare n'am putea oferi mai mult scut Monarhiei prin 2 armate, decât prin o armată, căreia într'un an Austria, în alt an Ungaria îi refuză sau recruții sau mijloacele pentru susținerea ei.

Raportul dintre Ungaria și Austria e ca raportul între 2 companioni, cari într'un moment fericiți s'au unit într'o firmă comună și prin asta și-au potențat creditul și au făcut afaceri minunate, dar mai târziu companiunii s'au luat la ceartă, s'au suit unul altuia în cap, s'au bânuit reciproc și astfel afacerile au stagnat, creditul a scăzut, și în fine companiunii au văzut, că mai bine ar fi să se împace și să rămână uniți în forma dela început.

Cei din Ungaria se vor convinge și ei cu timpul, că o formațiune viasă de state nu se poate tăia în două — cum tai o rămă — fără să omori ambele părți. Dar și noi ceice ținem neclintit la baza veche, trebuie să facem unele concesiuni Ungariei, mai ales că n'avem puterea să împedecăm acordarea concesiunilor.

Ministrul apărării țerii conte Welserhsheimb, răspunzând oratorului, face declarațiunea: Dispoziția referitoare la conducerea, comanda și organizațiunea ar-

«Afară de limba, portul, afară de moravurile și obiceiurile unui popor, ornamentica lui merită atenția scrutătorului etnografic. De fapt ornamentica a dus deja a deseori la descoperiri frapante. Pe lângă cercetările lingvistice ornamentica a fost, care a ajutat constatarea legăturilor de înrudire a Finlandezilor și Leșilor cu Maghiarii. Prin cercetări arheologice s'a dovedit, că ornamentica maghiară este tot atât de veche ca și Maghiarii înșiși.

«Cercetările asupra originii Românilor s'au sprijinit până acum eminamente pe scrutarile lingvistice; moravuri și obiceiuri au fost considerate abia în planul al doilea, iar pe ornamentica acestui popor până acum abia s'a pus vre-un pond».

Mai la vale zice apoi:

«Aici (pe platourile Transilvaniei) în satele cele mai depărtate de comunicația universală, la poalele Carpaților Transilvaniei trebuie să-și înceapă etnograful studiile sale, dacă dorește să apuce calea către izvorul poporului român. Într'acolo va călăuzi și splendidul op al dlui Comșa...»

Și dupăce constată dl Sigerus, că în ornamentica română se găsesc motive coptic-egiptene, finice și chiar chinezești, zice:

«La tot cazul chestia este destul de interesantă spre a fi luată în considerație cu atât mai vârtos,

matei întregi îi compete, conform legii, exclusiv Împăratului și această stare trebuie susținută. Guvernul austriac reprezintă și pe terenul armatei: *susținerea intactă a principiilor comunității*. Casa Seniorilor în conștiința, că bunăstarea imperiului e inseparabil legată de binele Coroanei, va rămâne între toate împrejurările un sprijin al Prea Înaltului Tron. «Ultimul meu cuvânt este: Doamne ține și protege pe împăratul nostru».

Femea română.

— Studiu original —

(3) De E. Lungu-Pahallo.

Dacă mișcarea de atunci a covârșit practica și sănătoasa judecată a țeranei noastre, floarea inteligenței datoare e a porni din centre o chibzuită și însuflețită acțiune, spre a revindeca ranele epidemiei. Ast mod ni-zuind a redobândi și vechiul teren, al economiei și industriei de casă.

Prin nefățările pilde să introducem în cinste furca și răboiul; inul și cânepa. Schimburile fie din trainica lor pânză; cătrînța din lâna vitelor oerote prin curte. Și uitat să nu rămână brăul... anticul și igienicul brău, care cu fală a încins mijlocul clasicelor noastre străbune.

Să le propovăduim a prețui munca proprie. Torsul, țesutul, cusutul și brodatul să se învețe de fete și neveste, căci lucrul eșit din mâna și talentul femeii e binecuvântare cerească. El sporește banul și norocul la casa omului.

Să-i pomenim mândra hărnicie a mamelor și bunicelor noastre, care de o potrivă își îmbrăcau casa, bărbatul și copiii, stăpânii și slugile.

Deșteptându-i emulări și îmbunătățiri în practicele direcțiunii ale industriei pur naționale, ne vom convinge, că însuși instinctul firesc o va desvătă de oraș cu mașini cusătoare, de mâneci și poale din ducheau; de pene și flori scumpe; de cipeă și slingheraiul abia îndrugat. Scârbită de midru, cațifea, spencer și mintie cu oglinzi și pozomane aurite — va fi rabdurie într'u perfecționă pănură din lâna sau păr; țesută, croită și cusută în peptare, chintușe sau alte vestminte de iarnă.

Nu mai puțin va recunoaște cât de urât e a-și face «chișuri», adevă difo-marea corpului, într'o lățime oribilă. Și... să mai slăbească cu zugrăvirea feței, de după care abia mai zărești urma frumșetii de rassă...

că între vechiul ornament românesc și între ornamentele actuale ale popoarelor, cari prin cercetările filologice s'au dovedit în afinitate cu Români — Ilirii și Italianii — au există consonanță.

Reflexiunile mele din articolul trecut («Drapelul» Nr. 13) se refer la aceste pasagii atribuite în Nrul 9 al «Tel. rom.» de «E. B.» dlui Sigerus.

Serisu-le-a de fapt dl Sigerus sau nu, nu pot controla, lipsindu-mi originalul german, apărut — precum se zice — în «Bukarester Tagblatt». Dar nici nu mă privește. Eu am luat poziție numai față de cele tipărite în «Tel. rom.», din cari reese doar învederat, că «calea către izvorul poporului român» pe baza studiului ornamentice noastre din punct de vedere etnografic nu ne duce nici la Italianii (unde căutăm noi «izvorul») și nici la Iliri, (unde îl caută adversarii continuității noastre în Dacia), ci la Coptii-egipteni, Fini și... Chinezi. Quod erat demonstrandum!

Iar dacă pasagiile aici citate nu se pot atribui dlui Sigerus, atunci îl rog pe dl Ermil Borcia să binevoiască a trage la răspundere pe «E. B.» al «Tel. rom.», și nu pe Poganello al «Drapelului», care și «în grabă mare» scriind, știe ce scrie.

Să contrabalansăm apucăturile gheșeftarilor, cari pentru hămisit profit au iscodit o nouă goană.

Anume, firme mari și-au mobilizat agenții, spre a inunda satele cu negoșclipicios, plătit pe rate.

Săptămână de săptămână cutrieră aceste lipitori, locașul jertfelor prinse în cursă. Și unde o rată nu se poate solvi, e vai de bietul datorăș. Și pelea i-o ciupește.

Celainica lor purcedere, țintită e asupra tinerimei prea dornică de rarități și podoabe.

Gheșeftăria pe rate, e una din cele mai rentabile. Sporește și se înmulțesc de spaimă. Cu socola trăgând toate, numai la credulul popor român, care cumpără toate, poartă toate, — caei ajuns la coada veacului, nu își mai cunoaște însuși, rândul portului seu.

Ori cu vina lui, ori cu vina altora, mai învățați ca el — destul că din afară, seamănă de minune, cu pupăza din fabulă.

Dacă damelor, doamnelor și mai-storițelor române, odinioară nu le-a lipsit energia într'u a da pilde nefaste — oare acum să le lipsească conștiința, zelul și vrerea spre a scoate din râu, și a tămădui pe gren cercatele lor surori din opinecă?

(Va urmă).

Turburările din Rusia.

Situația în Petersburg devine tot mai gravă. Numărul muncitorilor puși în grevă s'a urcat dela 30.000 la 70.000 — 80.000. Amărăciunea a crescut și mai tare, când s'a aflat, că consiliul de miniștri a amănat, la porunca Țarului, convocarea adunării naționale (Semski-Sobor).

Greva impiegaților de tren n'a încetat. Pentru a-i sili la părăsirea grevei, asupra tuturor liniilor ferate din Rusia a fost declarată starea de războiu. Oficiații de tren sunt de aci înainte considerați ca soldați și inovații vor fi pedepsiți conform legilor militare. Cea mai mică pedeapsă e închisoare pe 3 luni.

Turburări s'au întâmplat în 2 locuri: la Omsk șeșe soldați, ce călătoriau în Asia ostică, au furat din o prăvălie lucruri de mâncare și pe proprietarul prăvăliei l-au bătut. Jefuitorii au fost pedepsiți imediat: doi au fost spânzurați, patru au fost condamnați la 20 ani muncă silnică. La Feodosia mai mulți muncitori au năvălit asupra locuitorilor ovrei și i-au ultragiat strașnic. Anză la turburări au dat muncitorii ovrei, cari au silit pe mai mulți muncitori creștini să se pună în grevă. Câțiva Ovrei au strigat «Jos cu țarul!» Creștinii au bătut apoi strașnic pe Ovrei, zicând: «Mai sunt oameni în Rusia, cari să apere pe Țarul». În luptă a fost ucis un Ovreu.

În Kiev s'au pus servitoarele în grevă. Toate au fost duse cu sila la poliție din partea Cazacilor.

La Varșovia au fost aflați spânzurați încă 2 ofițeri, cari pușcaseră, cu ocaziunea turburărilor, asupra mulțimei.

Războiul ruso-iaponez.

Victorii iaponeze.

Rușii au părăsit la 25 Februarie localitatea Tsinhotsön, care fu imediat ocupată de Iaponezi. Lupta în jurul acestei pozițiuni a fost violentă. Rușii au avut perderi mari. Până acum au fost găsiți și luați în îngrijire medicală 12 ofițeri și 300 soldați ruși răniți.

La aripa ostică Iaponezii au ocupat pozițiunile rusești și amenință pozițiunea principală de apărare. Atacul Iaponezilor fiind foarte violent, se crede, că generalul Nogi a sosit cu artileria dela Port-Arthur și a luat parte la luptă.

Grevă în Asia ostică.

Impiegații liniei ferate de dincolo de lacul Baical s'au pus în grevă. Ei pretind mai ales terminarea ră-

boiului. E teamă, că greviștii vor ruina linia ferată și vor nimici locomotivele și de aceea o trupă puternică a fost trimisă să păzească linia.

Vapoare de contrabandă prinse.

În noaptea de 25 Februarie flota iaponeză a prins vaporul «Romulus» ce transporta cărbuni la Wladiwostok. Iaponezii au prins și confiscat până acum 41 vapoare, cari duceau cărbuni și alte obiecte de contrabandă la Wladiwostok.

Puterea armatei iaponeze.

Iaponia are de prezent pe câmpul de războiu din Mangiuria 230000 soldați infanterie, 8640 cavalerie provăzută și cu 144 tunuri, 1100 tunuri de câmp și de fortăreață. Linia de bătaie bine întărită are lungime de 70—80 kilometri, pe fiecare metru se vin 3 puști.

Informațiuni.

Iubileul Maj. Sale. La 1908 se împlinesc 60 ani, de când Maj. Sa Francisc Iosif I e Împărat al Austriei și Rege al Ungariei. Cu ocazia aceasta acestui jubileu va avea loc la Viena expoziție internațională de obiecte de războiu.

Dl Arthur Traunfellner, fiul regretatului proprietar de tipografie în Lugoj Carol Traunfellner, unde se tipărește ziarul «Drapelul» și unde s'au tipărit în decursul vremii multe cărți românești, a fost Sâmbăta trecută promovat la gradul de doctor în științele juridice la universitatea din Budapesta. Felicitările noastre.

Ultima serată a tinerimei. Sâmbăta seara va avea loc ultima serată a tinerimei române din Lugoj, în pavilionul otelului «Concordia». Începutul la orele 9 seara. Programul acestei serate va fi foarte bogat și interesant. Despre serata de Sâmbăta trecută vom aduce o scurtă dare de seamă în nr-ul viitor.

Casina română din Brașov în adunarea sa generală, ținută Duminecă, a ales de president pe dl Simeon Damian, de vicepresident pe dl Dr. N. Vercerdea, de secretar pe dl prof. A. Banciu, de cassar pe dl D. Marcea jun. și de econom pe dl prof. Lazar Nastasi.

Contesa Montignoso ajunge în mizerie. Fosta soție a regelui Saxoniei, contesa Montignoso, nu vrea nici decum să predea pe mica principesă Ana Monica Pia tatălui ei, regelui saxon. Din cauza aceasta contesa nu va mai primi dela 1 Martie renta anuală de 30000 mărci dela curtea saxonă. Astfel contesa va deveni de tot săracă. Pentru mica principesă Ana Monica între tată (regele saxon) și mamă (contesa Montignoso) va avea loc proces și judecătoriile italiene vor avea să decidă unde să rămână copila: la mama sau la tata? Contesa Montignoso trăește cu mica prinsă în vila Papiniano dela Florența în Italia.

Aviz preoților și învățătorilor. Temelia culturală a unui neam fiind poporul și mai ales conducătorii lui firești, preoții și învățătorii, ne-am dat seama, că la noi orice mișcare literară nu poate avea chezașia trâiniciei și a dreptei căi, până când nu pătrunde și în această pătură socială. Am dorî deci, ca revista noastră să-și aibă rădăcinile în acest pământ bogat și sănătos. Această dorință a noastră numai atunci se va întrupa, când grosul cetitorilor noștri îl vor forma cărțurarii dela sate. Ne-am hotărî așadar, să facem acestor cetitori favoruri și anume: Preoții, învățătorii și țeranii frunțași, cari nu sunt și n'au fost abonații revistei noastre, vor primi gratuit «Lucaferul» pe anul curgător 1905, dacă în cursul lunilor Februarie și Martie a. c. vor trimite abonamentul de 7 cor. pe anul 1906. Astfel revista îi va costa pe 2 ani numai 7 cor., în loc de 14 cor. Numărul exemplarelor ce le putem da în aceste condițiuni, fiind numai cincizeci, rugăm să se grăbească cei interesați. Acest favor se dă numai pentru Ungaria. *Red. și Adm. revistei „Lucaferul“.*

Concert și reprezentație teatrală în Nereu. Corul vocal bisericesc gr. ort. rom. din Nereu arangează Duminecă în 20 Febr. v. (5 Martie n.) 1905 concert și reprezentație teatrală în sala Casei Naționale din Nereu. Venitul curat e destinat pentru scop filantropic. Program: 1) «Cinel Cinel» comedie într'un act de V. Alecsandri. 2) G. Muzicescu: «Frunză verde foaie mică», cor mixt. 3) I. Vidu: «Nu-mi place, îmi place», cor mixt. 4) I. Vidu: «Răsunetul Ardealului», cor mixt. 5) G. Muzicescu: «Ileană», cor mixt.

Concert și reprezentație teatrală în Jadani. Corul gr.-or. român din Jadani arangează la 5 Martie n. (Duminea lăsatului de carne) concert și reprezentație teatrală în sala cea mare a ospătăriei din loc. Din venitul curat se va înființa biblioteca populară pe seama Reuniunii rom. de cânt și muzică din Jadani. Începutul la orele 8 seara. Prețul de intrare: de persoană 50 bani, de familie 1 cor. 60 bani. Oferte marimoase se primesc cu mulțămîta la adresa d-lui învățator Traian Fridric (Jadani p. u. Mercizalva) și se vor publica în ziare. Program: 1. «Salutare», cvartet de G. Porumbescu. 2. «Moțul la drum», cvartet de I. Vidu, cu solo cântat de inv. Traian Fridric. 3. «Ruga dela Chiseteu», piesă teatrală într'un act de I. Vulcan. 4. «Andalusa», cvartet de I. Vidu. 5. «Bobocel și inele», cvartet de I. Vidu. 6. «Marșul economilor» de I. Vidu. În pauză se vor juca jocurile noastre naționale «Călușerul» și «Bătuta».

Maghiarizare de nume. Simeon Popa din Cluj și-a maghiarizat numele în Pap. Deodată cu el și-au maghiarizat numele indivizi numiți Deutsch, Schwartz, Kohn, Stern, etc.

„Lucaferul“, Nr-ul 4, anul IV, are următorul sumar: «Îngropare», poezie de O. G.; «Gazel XXXIII», poezie de Valentin Bude; «Dezertor», schiță de C. Sandu-Aldea; «Popa Vasile» de I. Agârbiceanu; «Notiță despre Fabian și Murgu» de G. Bogdan-Duică; «În tren» după Gerhart Hauptmann, poezie de Octavian Goga; Foi răzlețe: M. Sadoveanu «Dureri înăbușite», dare de seamă de Dr. S. P.; «Sluga» novelă de M. Sadoveanu; Cronică: «Deputații români aleși cu program național», date biografice și portretele lor (mai e și portretul deputatului naționalist slovac Milan Hodza); Notițe literare; «Știri culturale», «Viața nouă», de O. C. T.; posta redacției. «Lucaferul» apare în Budapesta, IV. Str. Zöldfa 7. Abonamentul 12 cor. pe an (ediția de lux 20 coroane).

Concert militar. În localitățile berăriei Barbu din Bocșa-mont. va avea loc la 12 Martie n. 1905 concert cu concursul muzicii militare a reg. 43 din Biserica-albă. Intrarea 1 cor. de persoană.

Foc uriaș. La New-Orleans (America) un foc uriaș a distrus 12 edificii și mai multe magazine, făcând pagubă de 5 milioane dolari (25 milioane cor.)

Dela oficiul postal. Dela șeful oficiului postal din Lugoj primim următoarele: Aduc la cunoștința on. public, că — precum anunță direcțiunea de postă și telegraf din Timișoara — începând cu 1 Martie centralele de telefon existente pe teritoriul comitatelor Torontal, Timiș și Caraș-Severin iau parte în circulația telefonică interurbană sudungară și centralele, cari iau parte la această circulație, resp. prenumerații lor pot vorbi cu prenumerații din Lugoj și invers: prenumerații din Lugoj cu cei luați în circulația telefonică amintită, pe lângă aceleași condițiuni ca și în circulația regnicolară interurbană, adevă pentru 3 minute conversație la telefon se plătește 2 cor., pentru conversații urgente 6 cor., iar taxa pentru anunțare e 1 cor. Dela stațiunile interurbane de prenumerație numai aceia pot vorbi pe credit la telefon, cari au depus cauție de 50 cor. Despre prenumerații liniilor de telefon, cari iau parte în circulația interurbană sudungară, se dau informațiuni la centrala din Lugoj, pentru că lista prenumerațiilor de telefon din comitatele Torontal și Timiș nu se transpune direct prenumerațiilor din Caraș-Severin.

Chinuri oribile. Despre tratamentul răniților ruși în războiu vin știri îngrozitoare. Un medic rus din Carbin Dr. Koslowski spune, că după lupta crâncenă dela Schaho s'a început în 18 Octombrie transportarea răniților la Carbin. Transportarea a durat 2 săptămâni în vifor neîntrerupt și în ger de 14 grade sub zero. În vagoanele sanitare au fost transportați 3000, în vagoane de marfă 30000 răniți. Bolnavii nu aveau vestimente calde. Vagoanele nu erau încălzite, nefiind sobe la îndemână. Răniții înghețați și flămânzi nu aveau nici ajutor medical. Multora le-au înghețat mâinile și picioarele, cari mai târziu au trebuit să fie amputate. Într'un tren la toți răniții le înghețaseră mâinile și picioarele și neputând fi transportați imediat în spital, au trebuit să mai petreacă încă 3 zile în chinurile cele mai oribile. Două zile întregi n'au primit mulți răniți mâncare caldă. Ajungând în fine la Carbin, au trebuit răniții să mai stea câteva zile în vagoanele friguroase. Nu-și poate omul închipui chinurile îngrozitoare, ce le-au suferit răniții ruși.

Maltratarea unui soldat. Dep. Schuhmeier a povestit în camera imperială din Viena un caz drastic de maltratare, care a produs cea mai mare senzație și consternație. Un sărman soldat Ioan Hangler fu înrolat la reg. 4 de dragoni din Graz și împărțit ca servitor la locotenentul Manz. Soldatul s'a bolnăvit și fu transportat în spital. Medicii l-au vizitat și au constatat, că soldatul are un absces la creeri. Imediat l-au operat, deschizându-i craniul, când colo n'au aflat la creeri nici un absces; diagnoza fusese falză. Ce e însă revoltător, mama soldatului nu fu încunoștințată despre operațiune și nu i-s'a cerut învoirea la această operațiune mare. Noroc, că locotenentul Manz a telegrafiat mamei să vină momentan la Graz, de vrea să-și mai vadă odată băiatul în viață. Sărmana văduvă s'a grăbit să-și vadă pe unicul seu fiu. Venind la Graz îl află gol goluț într'un pat murdar și fără nici o îngrijire. De pe masa de operațiune soldatul fusese aruncat în patul murdar și lăsat în știrea Domnului. Mama venind a îngrijit singură de iubitul ei fiu, care a murit peste câteva zile în brațele mamei.

Pentru falzificare de bancnote a fost condamnat Ernst Liebel din partea curții cu jurați din Viena la patru ani temniță grea.

BIBLIOGRAFIE.

Suntem rugați a publica următoarele:

„Cântece pentru uzul societăților corale“. Sub titlul acesta a apărut de curând un volum din compozițiunile muzicale alese ale dlui Aurel Popovici. Broșura conține 15 cântece mari aranjate parte pentru cor bărbătesc, parte pentru cor mixt astfel, încât fiecare piesă va putea forma punctul de forță din programul serator ori concertelor mai ales populare. Volumul acesta — indispensabil pentru reuniunile noastre de cânt, — se poate procura dela autor în: Ticvianulmare (Nagytkvány) p. Kákova (Krássó-Sz. m.) Prețul 10 coroane + 10 b. porto postal.

Am primit:

Bilanțurile generale și noua lor dreaptă întocmire, de Tr. Țieranu, contabil. București 1905. Se poate procura la «Minerva», institut de arte grafice și editură, București, strada Regală 6, sau la librăria Țieranu, Oravița (com. Caraș-Severin).

Bureții comuni, studiu de Dr. Ambroziu Cheșianu, profesor. Blaj 1905. Tipografia seminarului arhidiecezan din Blaj. Prețul 1 cor. Se poate procura dela autor în Blaj.

VARIETĂȚI.

Meseria de jurnalist. Scriitorul italian Aldo Chierici a scos de curând în Roma o carte despre «A patra putere în Roma», în care se ocupă cu

desvoltarea jurnalistică în imperiul roman. În prefață autorul prezintă următoarea anecdotă: Când Dumnezeu a creat pe oameni, s'a îngrijit să dea fiecăruia o meserie, o carieră. Arhangheli au convocat cu trimbițele lor pe oamenii, cari dejă începuseră a se resfira în lume și după ce oamenii s'au adunat, Dumnezeu a dat fiecăruia o meserie. Pe unul l-a făcut măsar, pe altul inginer, pe al treilea croitor, pe al patrulea marinar, etc. Dumnezeu a grijit să capete fiecare cariera cea mai potrivită: cine eră bun de gură, a ajuns avocat; cine eră bătăuș, a devenit soldat; cine eră pișicher și isteț, ajunsese negustor; iar cine eră somnuros și-i plăcea, ca alții să cugete în locul lui, ajunsese ministru și domnitor. După ce astfel fiecare aveă o meserie, Dumnezeu eră să trimită iarăși pe oameni în largul lumii, dar deodată un om se duse înaintea Tronului dumnezeesc și zise cu ton batjocuritor: «Mie, Doamne, nu-mi dai nici o meserie?». Dumnezeu adevă își uitase de acest om. «Toate meseriile sunt împărțite — zise Domnul — nu-ți pot da nimic». Domnul stătut apoi puțin pe gânduri, pe urmă zise: «Voi, ceilalți oameni, dați acestuia o meserie. Fiecare să dea din meseria sa atăta, cât voește». Oamenii murmurau, pentru că nimenea nu voia să dea în cinste nimic, dar pe urmă, ne având încotro, i-au dat tot ce eră mai rău în meseria lor: avocatul i-a dat minciunile lui, artistul i-a dat invidia și răutatea, învățătorul și zilerul i-au dat o parte din sărăcia lor; numai poetul i-a dat ceva mai bun: a împărțit cu el visurile și idealele sale. Dumnezeu nu fu mulțămî. cu această meserie ciudată, și se întrebă în gând: «Ce să fac cu nefericitul ăsta?». Omul nostru nu eră însă de loc desperat. Rizând zise Domnului: «Nu te îngrijî de mine, Doamne. Voiu trăi ca ziarist». Așa s'a și întâmplat. Dumnezeu s'a învoit, ca cea de pe urmă meserie să fie jurnalistică. Abia și-a dat însă Domnul învoirea, și primul jurnalist începă dejă să critice creațiunea lumii.

Sfat practic. Puterea vindecătoare a cepei contra mai multor boale e de mult cunoscută și laudată. Contra mânilor și picioarelor degerate și crepate de frig, e ceapa un mijloc excelent. Tocăm s'au strivim ceapă și frecăm cu ea locurile bolnave. Durerile se calmează imediat și în câteva zile degerăturile se vindecă.

Cursul pietei Lugoj.

Marfa	preț coroane	bani
Grâu prima calitate	90	18 40
de mijloc	85	18 —
Săcară prima calitate	80	14 60
de mijloc	75	13 80
Orz prima calitate	80	14 60
de mijloc	75	14 —
Ovăș prima calitate	45	14 40
de mijloc	40	13 20
Cucuruz prima calitate	85	16 60
de mijloc	85	16 40
nou	10	— —
Făină 0.	75	30 40
prima	72	29 60
albă	70	28 80
brună	68	28 20
Orez	1	48 —
Gris	80	36 —
Arpăcaș	70	48 —
Mazăre	90	48 —
Linte	85	56 —
Fasole	80	36 —
Mălaiu mărunț	70	36 —
Cartofi	—	12 —
Fân prima calitate	—	9 —
de mijloc	—	8 —
Paie	—	4 —
Stejar	—	6 20
Cărbuni de peatră	—	5 50
de Petroșeni	—	4 —
Oloiu de rapită	—	96 —
Lumini de stearină	—	1 08
topite	—	84 —
Săpun	—	80 72
Carne de vită I. calitate	—	1 12
II.	—	96 —
Unsoare de porc	—	1 52
Sămânță de chimin	—	1 12
Sare, bucăți	—	22 —
Zăhar	—	96 —
Vin	—	80 —
Spirt I.	—	15 —
II.	—	14 —

